

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ
za 2016. godinu**

Podgorica, jun 2017. godine

Sadržaj

Sadržaj	2
Uvodne napomene	3
Finansijski izvještaj za 2016.godinu	4
1.1. Normativni okvir finansiranja Agencije	4
1.2. Finansijski pokazatelji poslovanja	5
<i>Bilans uspjeha u periodu od 01.01. do 31.12.2016.godine</i>	5
<i>Bilans stanja na dan 31.12.2016.godine</i>	12
1.3 Finansijski plan za 2017.godinu	14
1.4. Revizija finansijskih izvještaja Agencije za 2016.godinu	14
Zaključci:	15
Prilozi	16

Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore, osnovana je Odlukom o osnivanju Agencije za civilno vazduhoplovstvo („Službeni list CG“, br. 45/09), koju je donijela Vlada Crne Gore na sjednici od 02.07.2009. godine. Nadležnost Agencije utvrđena je Zakonom o vazdušnom saobraćaju (“Službeni list CG”, broj 30/12),

Članom 5 Zakona o vazdušnom saobraćaju ("Službeni list CG", br. 30/12) utvrđen je pravni položaj Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore, kojim je propisano da je Agencija nezavisno pravno lice koje vrši javna ovlašćenja u skladu sa zakonom, da je osniva Vlada Crne Gore, da je samostalna u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti i da za svoj rad odgovara Vladi.

Odredbom člana 13 stav 2 navedenog zakona propisano je da Agencija priprema godišnji finansijski izvještaj za prethodnu godinu, a stavom 2 istog člana propisano je da navedeni izvještaj, sa izvještajem nezavisnog ovlašćenog revizora, Agencija dostavlja Vladi Crne Gore do 30. juna tekuće za prethodnu godinu.

* * *

Agencija je organizovana na način da ispunjava sve zakonske obaveze i obaveze preuzete ratifikovanim međunarodnim ugovorima, kao i obaveze koje proističu iz potpisanih sporazuma sa Evropskom zajednicom i to: Sporazuma o određenim aspektima vazdušnog saobraćaja i Multilateralnog sporazuma o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja koji Crnu Goru u oblasti civilnog vazduhoplovstva integriše u EZ. Multilateralni sporazum posebno zahtijeva harmonizaciju unutrašnje regulative u Crnoj Gori u cjelini, kao i neposrednu primjenu evropske regulative. To uključuje osnivanje i rad organa civilnog vazduhoplovstva kao nezavisnog regulatornog i nadzornog organa koji mora biti samostalan i maksimalno nezavistan u svom radu kako bi omogućio nesmetanu primjenu međunarodnih standarda u ovoj oblasti, posebno u oblasti sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja.

Takođe, pomenuti multilateralni sporazum sa EZ zahtijeva da u vrlo kratkom roku Crna Gora primijeni sve evropske propise koji se odnose na vazduhoplovnu sigurnost i bezbjednost.

Ovakva pozicija i status Agencije potvrđeni su i u konstatacijama i zaključcima projekta koji je finansirala **Evropska Unija - „Tehnička pomoć sektoru saobraćaja u Crnoj Gori” (Technical assistance to transport sector, Montenegro, Europeaid-127318/C/CER/ME)**.

U rezimeu Finalnog izvještaja projekta, objavljenog u decembru 2011. godine nalazi se i dio koji se odnosi na Agenciju za civilno vazduhoplovstvo:

„ ACV je doživjela značajnu porast u kompetenciji i kvalitetu rada i potrebno je da sačuva svoju poziciju nezavisnosti u svojim aktivnostima i finansiranju, kao i da bude odgovorna za svoj rad isključivo Vladi. To je potrebno kako bi zadržala trenutno kompetentno osoblje, tj da očuva kompetenciju same Agencije. U suprotnom, Agencija bi imala nedostatak profesionalnog kadra koji bi doveo do smanjenja kompetencije i njene pravne misije te se tako ugrozila sigurnost i bezbjednost vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori. Takođe, mora se uspostaviti transparentna finansijska održivost Agencije koja je u skladu sa preporukama ICAO i EU”.

Na rad i poslovanje Agencije, osim zakona o vazdušnom saobraćaju i drugih domaćih propisa, primjenjuju se i ratifikovane međunarodne konvencije, ratifikovani međunarodni ugovori, međunarodni vazduhoplovni propisi, standardi i preporuke međunarodnih organizacija (ICAO, ECAC, EASA, EUROCONTROL, JAA, Evropske Komisije).

U skladu sa međunarodnim standardima i zakonskim rješenjima omogućeno je stabilno i održivo finansiranje Agencije. Imajući u vidu značaj Agencije za implementaciju sistema sigurnosti i bezbjednosti u vazdušnom saobraćaju i potrebe održavanja njene stabilnosti, kao i jedinstvenu specifičnost u načinu finansiranja, država je posebnim zakonom izuzela Agenciju iz sistema ograničavanja zarada.

U Izvještaju sa misije Crne Gore (6 – 7. decembra 2016. godine) koji je urađen u okviru projekta „EASA program o civilnom vazduhoplovstvu EASA – IPA 3“, koji finansira Evropska unija, a sprovodi Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja – EASA, tretirano je i finansiranje Agencije za civilno vazduhoplovstvo. U pomenutom izvještaju konstatovano je sljedeće:

„Trenutna šema finansiranja obezbjeđuje adekvatno pokrivanje potreba poslovanja Agencije (plate, ulaganje u potrebnu opremu, operativni troškovi), čime se omogućava da Agencija vrši svoje poslove uz stabilne finansijske resurse.

Veoma je važno napomenuti da je Vlada oslobodila ACV CG restriktivnih mjera u pogledu ograničenja zarada. Takva politika je omogućila uspješno funkcionisanje Agencije, zapošljavanje i zadržavanje stručnog osoblja i doprinijela jačanju vazduhoplovne sigurnosti u Crnoj Gori, i takav trend bi trebalo nastaviti u budućnosti.“

Finansijski izvještaj Agencije

1.1. Normativni okvir finansiranja Agencije

Način finansiranja Agencije je propisan članom 13 stav 1 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG, broj 30/12), kojim je propisano da se sredstva za obavljanje djelatnosti i razvoj Agencije obezbjeđuju iz:

- 1) naknada za izdavanje licenci, sertifikata, uvjerenja, potvrda, dozvola i godišnjih naknada, u skladu sa ovim zakonom
- 2) dijela rutne i terminalne naknade iz člana 112 stav 5 ovog zakona;
- 3) dijela naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju;
- 4) dijela naknade koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku;
- 5) drugih izvora u skladu sa zakonom.

1.2. Finansijski pokazatelji poslovanja

Bilans uspjeha u periodu od 01.01. do 31.12.2016. godine

U toku 2016. godine Agencija je ostvarila ukupan prihod u iznosu od 3.939.578 eura, dok su rashodi iznosili 3.405.385 eura, što znači da je u poslovnoj 2016. godini Agencija ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 534.193 eura.

Tabela 1: Bilans uspjeha - BU 2016

red. Br.	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
1	Prihod	3.906.470	4.615.904
2	Ostali poslovni dobici	25.692	1.242
3			
4			
5	Troškovi materijala	-35.514	-33.859
6	Troškovi zaposlenih	-1.978.031	-1.945.799
7	Amortizacija	-110.441	-100.016
8	Umanjenje vrijednosti nekretnina, postr i op		
9	Ostali poslovni rashodi	-1.281.056	-1.222.060
	Profit od poslovnih aktivnosti	527.119	1.315.412
10	Neto finansijski prihod	7.416	9.985
11	Ostali rashodi	-342	-3.274
12	Porez na dobitak		
13	Neto dobitak/gubitak od diskontinuiranog poslov.		
	Neto profit za obračunski period	534.193	1.322.123
	Pripada:		
	Vlasnicima kapitala pravnog lica		
	Manjinski interes		

Prihodi Agencije za 2016. Godinu

Ukupni prihodi Agencije za civilno vazduhoplovstvo u 2016. godini iznosili su 3.939.578 eura. Na osnovu podataka prikazanih u **tabeli 1** (bilans uspjeha) može se zaključiti da su ukupni prihodi u 2016. godini za 2 % veći od planiranih. U strukturi ukupnih prihoda najznačajniju stavku čine prihodi od rutnih naknada ili 96%, zatim slijede prihodi od terminalnih naknada sa oko 3%, ostali prihodi iz drugih izvora u skladu sa Zakonom (naknade za plovidbenost i pregled vazduhoplova, naknade za AOC i naknade za izdavanje dozvola) čine oko 0,2%, dok prihodi od kamata i drugi prihodi čine oko 0,8% ukupnih prihoda.

Strukturi prihoda po najznačajnijim stavkama prikazana je u **tabeli 2**.

Tabela 2: Ostvareni prihodi u toku 2016. godine

Vrste prihoda	Iznos (€)	%
Prihodi od rutnih naknada sa kontribucijama ¹	3.786.295	96,11
Prihodi od terminalnih naknada ²	108.320	2,75
Prihodi od naknada za plovidbenost, pregled vazduhoplova	285	0,01
Prihodi od naknada za izdavanje dozvola	11.486	0,29
Ostali prihodi	25.776	0,65
Prihodi od kamata	7.416	0,19
Ukupno	3.939.578	100.0

¹ **Prihodi od rutnih naknada** (u članu 112 stav 5 Zakona o vazdušnom saobraćaju) utvrđuju se prema troškovnim bazama u zajedničkoj naplatnoj zoni „Srbija-Crna Gora-KFOR“ (nekada naplatna zona Beograd) pri čemu su civilne vazduhoplovne vlasti, kao i provajderi SMATSA i HungaroControl, u izradi troškovne baze dužni da se striktno pridržavaju Načela za utvrđivanje jedinične cijene za rutne naknade koje je propisao EUROCONTROL -Brisel i koje su države prihvatile članstvom.

Načela se u cjelini odnose na en-route objekte, opremu i vazduhoplovne usluge za koje je svaka država odgovorna na osnovu ICAO Sporazuma o regionalnoj vazdušnoj navigaciji i pridruženog Plana regionalne vazdušne plovidbe.

Prilikom planiranja finansijskih izvještaja mora se voditi računa o principima EUROCONTROL-a koji se odnose na samostalnost i nezavisnost u finansiranju. Ukoliko bi se odstupilo od tih principa, moglo bi doći do ugrožavanja ovog izvora sredstava, jer se ona ne mogu koristiti u bilo koje druge svrhe, osim za unapređenje i bezbjednost funkcionisanja vazdušnog saobraćaja

Finansijski izvještaji Agencije dostavljaju se i Centralnom birou za naplatu rutnih naknada EUROCONTROL-a (odnosno Međunarodnim udruženjima avio prevoznika-IATA i Međunarodnoj asocijaciji avio-prevoznika-IACA). Finansijsko planiranje se obavlja, u skladu sa prihvaćenim principima zajedničkog sistema naplate rutnih naknada za period od narednih 5 (pet) godina, pri čemu se na multilateralnim pregovorima u Briselu, sa predstavnicima EUROCONTROLA, IATA i Evropske komisije (održavaju se dva puta godišnje – juna i novembra mjeseca na sjednici Proširenog komiteta EUROCONTROL), razmatraju i prihvataju planirani troškovi koji se odnose na rutne usluge za narednu godinu svake zemlje članice pojedinačno.

Kontrolisani vazdušni prostor naplatne zone Srbije-Crne Gore-KFOR-a okvirno čini 1% svih naplatnih zona država članica EUROCONTROL-a. Do jedinične cijene na osnovu koje se naplaćuju usluge, dolazi se sabiranjem troškovnih baza zajedničke naplate zone Srbije-Crne Gore-KFOR-a u skladu sa metodom pune naknade troškova (prema tački 1.3.1 Načela za utvrđivanje jedinične cijene za rutne naknade). Za potrebe utvrđivanja konačne jedinične cijene na ovako sabrane troškovne baze dodaju se EUROCONTROL troškovi, utvrđeni u skladu sa istim pravilima.

Tako utvrđena baza troškova predmet je razmatranja na Proširenom odboru za rutne naknade (Enlarge committee) koji nakon konsultacije sa korisnicima usluga prihvata ili zahtijeva korekciju troškovne baze. Konsultacije se obavljaju dvije sedmice prije navedenih rokova, a korisnici usluga bi podatke morali dobiti 10 dana prije konsultacije.

Nakon što utvrđenu cijenu prihvati Prošireni odbor za rutne naknade, konačnu odluku donose Provisional Council i Permanent Commission. Ove odluke se donose krajem decembra svake godine, a radi operativnosti sredstava početkom godine potpisuje se Protokol o instrukcijama za plaćanje rutnih naknada između učesnika u zajedničkoj naplatnoj zoni Srbije-Crne Gore-KFOR .

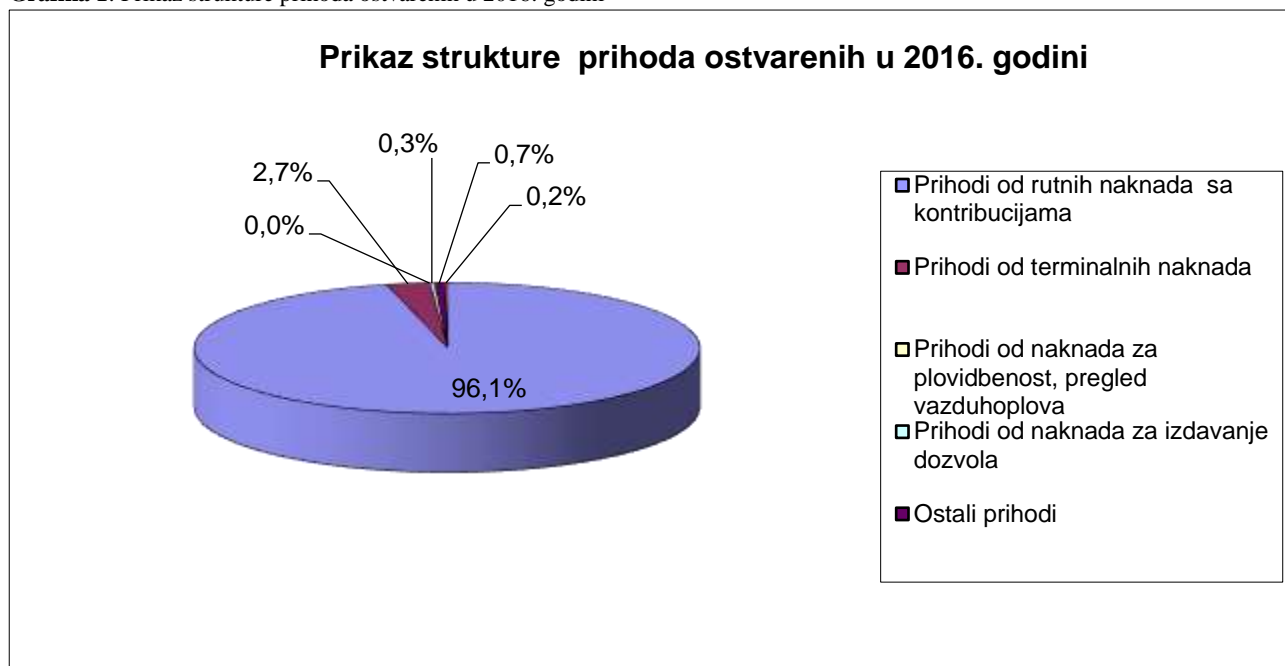
Države članice, odnosno korisnici ovih sredstava dužni su da EUROCONTROL-u plaćaju godišnje kontribucije.

Prihod od rutnih naknada od EUROCONTROL-a za 2016. godinu ostvaren je u iznosu od 3.786.295 eura.

² **Terminalne naknade** Zakonom je propisano da ove naknade plaćaju korisnici usluga u vazdušnoj plovidbi i njihov iznos se utvrđuje u skladu sa odredbama Pravilnika o visini naknade po osnovu učešća u raspodjeli prihoda od terminalnih naknada („Službeni list CG“ broj 02/12) i Sporazumu o regulisanju međusobnih prava i obaveza po osnovu učešća u raspodjeli prihoda od terminalnih naknada. Navedenim pravilnikom je propisano da visina ove naknada za vazduhoplove koji polijeću ili slijeću na Aerodrom Podgorica (LYPG) i Aerodrom Tivat (LYTV), kao prihod Agencije za civilno vazduhoplovstvo, naplaćuje SMATSA doo od operatora vazduhoplova udjelom od 10% od iznosa naplaćenih terminalnih naknada.

Prihod od terminalnih naknada u 2016. godini ostvaren je u iznosu od 108.320 eura.

Grafika 1: Prikaz strukture prihoda ostvarenih u 2016. godini

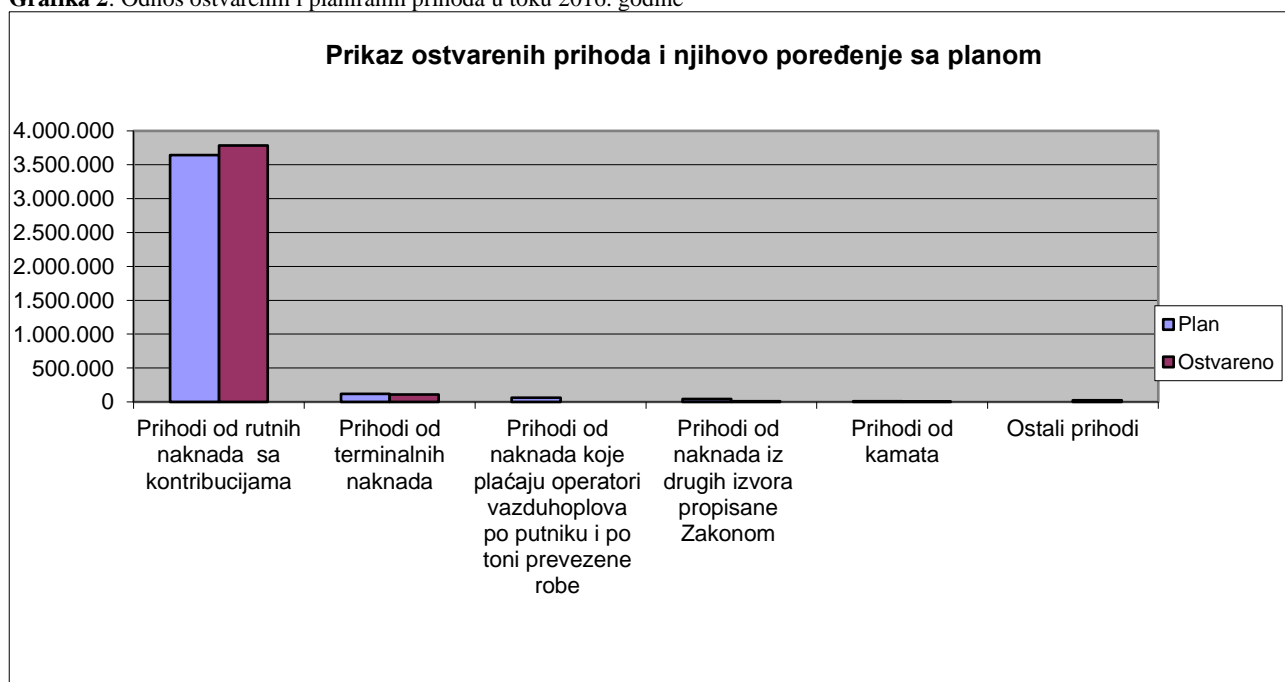

U tabelarnom prikazu dati su ključni pokazatelji poslovanja i njihovo poređenje sa planom:

Tabela 3: Odnos ostvarenih i planiranih prihoda u toku 2016. godine

Vrste prihoda	Plan	Ostvareno	Index
Prihodi od rutnih naknada sa kontribucijama	3.644.620	3.786.295	104
Prihodi od terminalnih naknada	120.000	108.320	90
Prihodi od naknada koje plaćaju operatori vazduhoplova po putniku i po toni prevezene robe	60.000	-	-
Prihodi od naknada iz drugih izvora propisane Zakonom (pregled vazduhoplova, plovidbenost, izdavanje dozvola)	42.000	11.771	28
Prihodi od kamata	10.000	7.416	74
Ostali prihodi	-	25.776	-

Grafika 2: Odnos ostvarenih i planiranih prihoda u toku 2016. godine

Upoređujući ukupno ostvarene prihode sa planiranim po pojedinim stavkama može se zaključiti da je ostvareni prihod od rutnih naknada za 4% veći od planiranog za 2016. godinu, prihodi od terminalnih naknada za 10% manji od planiranih, dok su prihodi od naknada iz drugih izvora propisanih Zakonom (pregled vazduhoplova, plovibenost, izdavanje dozvola) za 72 % manji od planiranih, zatim prihodi od kamata koji su za 26% manji od planiranih. Na osnovu predhodno pomenutog proizilazi:

Prihod od rutnih naknada za 2016. godinu doznačen od Eurocontrol-a u iznosu od 3.786.295 eura čini 96% ukupnih prihoda ili 104% ostvarenih u odnosu na planirane. Ovakav procenat naplate ovih prihoda može se smatrati zadovoljavajućim imajući u vidu činjenicu da će se jedan dio ovih prihoda naplatiti u narednoj godini. Treba imati u vidu da se naplata ovih prihoda ostvaruje posebnom dinamikom. Njihova naplata je posebno usporena u prvoj polovini godine, naročito u prva tri mjeseca. Isto, tako procenat naplate zavisi i od obima ostvarenog saobraćaja kao i od uspješnosti naplate koja ponekad zavisi i od solventnosti avio prevoznika.

Dakle, Agencija je pravni subjekat koji se dominantno finansira iz međunarodnih izvora.

Dugoročno gledajući moraju se stvoriti uslovi da se u strukturi prihoda povećava učešće ostalih zakonom predviđenih prihoda u odnosu na prihode od rutnih naknada.

Prihod od terminalnih naknada u 2016. godini je ostvaren u iznosu od 108.320 eura ili oko 3 % ukupnih prihoda i manji su za 14% od planiranih. Ostvareni prihod od terminalnih naknada odnosi se na 2015. godinu (uključujući i naplaćene prihode iz ranijih godina) i naplaćen je na osnovu zaključenog sporazuma i aneksa sporazuma između Agencije i SMATSA-e doo za 2015. godinu. Takođe, evidentno je da će se jedan dio terminalnih naknada koje je SMATSA doo realizovala u 2016. godini, naplatiti u 2017. godini na osnovu potpisanih odgovarajućih akata između Agencije i SMATSA doo. Do potpisivanja sporazuma o naplati terminalnih naknada za 2016. godinu, došlo je krajem 2016. godine, zbog toga što Agencija nije od SMATSA doo dobila izvještaj o naplati sredstava za 2016. godine. Nakon dobijanja kompletnog izvještaja o naplaćenim sredstvima za 2016. godinu i međusobnog usaglašavanja, pristupiće se potpisivanju aneksa sporazuma za 2016. godinu.

Prihod po osnovu dijela naknada koju plaćaju operatori vazduhoplova po toni prevezene robe u civilnom vazdušnom saobraćaj i **prihod po osnovu** dijela naknada koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku nijesu ostvareni u toku 2016. godine zbog nepostojanja normativnih akata koji regulišu ove prihode³.

³ Agencija je, saglasno pravnom osnovu, koji je bio propisan članom 11 stav 5 prethodnog Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 66/08), dana 15. aprila 2011. godine, dostavila Ministarstvu saobraćaja i pomorstva stručne osnove za izradu Pravilnika o utvrđivanju visine i načinu naplate naknade za obavljanje i razvoj djelatnosti Agencije za civilno vazduhoplovstvo (putničke i robne naknade), ali pravilnik nije donešen.

Agencija je ponovo na osnovu člana 13 stav 1 tač. 3 i 4 i stav 9 novog Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 30/12), dana 24.04.2013. godine, dopisom broj: 01/2-675/1-13 dostavila Ministarstvu saobraćaja i pomorstva stručne osnove za izradu Pravilnika o utvrđivanju visine i načinu naplate naknada u vazdušnom saobraćaju.

Treba napomenuti da su gotovo sve zemlje u regionu propisale i realizovale ovaj način finansiranja vazduhoplovnih vlasti.

Rashodi Agencije za 2016. godinu

Ukupni rashodi Agencije, u izvještajnom periodu, iznosili su 3.405.385 eura. Na osnovu sumirano prikazanih podataka u **tabeli 1** (bilans uspjeha) može se zaključiti da su ukupni rashodi za 12 % manji u odnosu na planirane za 2016. godinu. U strukturi rashoda najveće učešće imaju bruto troškovi zaposlenih (bruto zarade i ostala lična primanja zaposlenih sa svim troškovima vezanih za poreze i doprinose na teret poslodavca, ugovori o pružanju usluga, naknade članovima Savjeta, službena putovanja zajedno sa troškom prevoza) u iznosu od 1.978.031 eura ili 58% ukupnih rashoda. Po strukturi troškova sledeću najvišu bilansnu stavku čine ostali troškovi poslovanja u iznosu od 1.281.056 eura ili 38% ukupnih rashoda. U tim troškovima najveće učešće ostvaruju troškovi za kontribucije u iznosu od 353.389 eura ili 31% ovih troškova. Takođe, troškovi namijenjeni za traganje i spašavanje u iznosu od 638.000 eura ili 57% u stavci ostalih poslovnih rashoda (od ovoga iznosa najveći dio ili 400.000 eura odnosi se na realizaciju godišnjeg ugovora sa MUP-om Crne Gore) i trošak materijala u iznosu od 35.514 eura čini 1% ukupnih rashoda dok trošak amortizacije u iznosu od 110.441 eura čini 3% ukupnih rashoda.

Analizom ostvarenih rashoda u odnosu na planirane, evidentno je da je gotovo u svim najvažnijim stavkama, došlo do manjeg ostvarenja rashoda, nego što je to planirano. To pokazuje da je poslovna politika Agencije vodila računa o racionalizaciji svih troškova, sa jasnim trendom domaćinskog upravljanja sredstvima.

Struktura rashoda po najznačajnijim stavkama prikazana je u **tabeli 4**.

Tabela 4: Ostvareni rashodi u toku 2016. godine

Vrste rashoda	Ostvareno	%
<i>bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja</i> ⁴	1.676.423	49,23
<i>drugi troškovi doprinosa na teret poslodavca</i>	50.320	1,48
<i>bruto naknade članovima Savjeta</i>	29.492	0,87
<i>troškovi službenih putovanja</i> ⁵ (dnevnice, prevoz, smještaj)	169.524	4,98
<i>troškovi privremenih i povremenih poslova</i>	52.182	1,53
<i>troškovi za članarine međ.org</i> ⁶	353.389	10,38
<i>troškovi za materijal i usluge</i> ⁷	279.837	8,22
<i>troškovi traganja i spašavanja (SAR)</i> ⁸	638.000	18,74
<i>ostala poslovna terećenja</i>	45.777	1,34
<i>Amortizacija</i>	110.441	3,24
<i>Ukupno</i>	3.405.385	100,0

⁴ Bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja (doprinosi iz i na zarade) ostvarene su u iznosu od 1.676.423 eura ili 49,23% ukupnih rashoda, dok zajedno sa ostalim obavezama za doprinose na teret poslodavca u iznosu od 50.320 eura čine oko 50% ukupnih rashoda Agencije ili oko 14% manje nego što je planirano.

⁵ Troškovi službenih putovanja obuhvataju troškove službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (prevoz, dnevnice i smještaj), ostvareni su u iznosu od 169.524 eura i manji su za 13% od planiranih za 2016. godinu. Rezultat su velikog broja aktivnosti zaposlenih u međunarodnim vazduhoplovnim stručnim asocijacijama i organizacijama kao i prisustvovanjem stručnim seminarima i specijalističkim obukama.

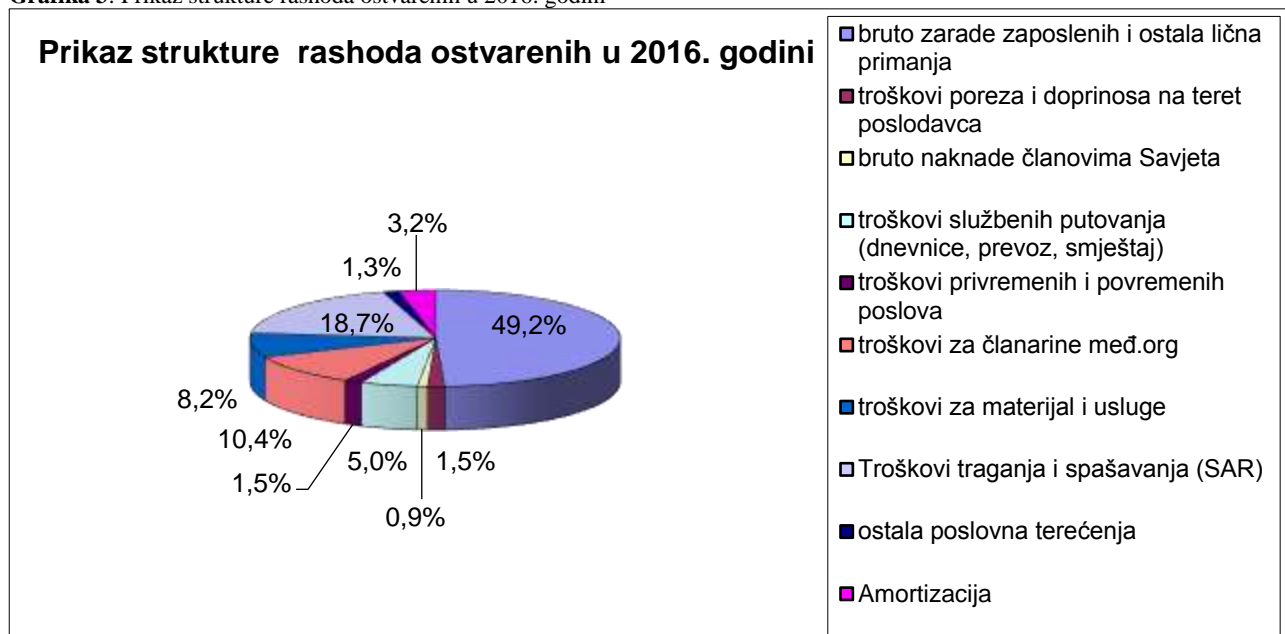
⁶ Troškovi za članarine međ.org. obuhvataju troškove članstva Agencije za civilno vazduhoplovstvo u međunarodnim institucijama to su prije svega kontribucije Eurocontrol-a Brisel, ostvareni su u iznosu od 353.389 eura, što je za 17% manje nego što je planirano za 2016. godinu.

⁷ Troškovi za materijal i usluge obuhvataju troškove kancelarijskog materijala, reklamnog materijala, sitnog inventara, troškove goriva, električne energije i vode, troškove održavanja osnovnih sredstava, troškove reprezentacije, premije osiguranja zaposlenih, proviziju platnog prometa, troškove telefonskih i poštanskih i drugih transportnih usluga, neproizvodne usluge i ostale troškove, odnosno ostala poslovna terećenja. Za navedene potrebe ostvaren je trošak u iznosu od 325.614 eura, što je za 15% manje u odnosu na planirane. U strukturi ovih rashoda značajne uštede imamo kod troškova materijala i to goriva, električne energije, vode i dr. planiranih sa 33.000 eura, a ostvarenih sa 13.300 eura ili 60% manje, kancelarijskog materijala i materijala za održavanje prostorija ACV planiranih sa 47.000 eura, a ostvarenih sa 22.283 eura ili 53% manje od plana, PTT usluga planiranih sa 51.000 eura, a ostvarenih sa 36.853 eura ili 28% manje od plana. Troškovi održavanja osnovnih sredstava su planirani sa 38.500 eura, a ostvareni sa 21.184 eura ili 45% manje u odnosu na planirane, trošak reprezentacije planiran sa 39.000 eura, a ostvaren sa 33.170 eura ili 15% manje od planiranog, dok su troškovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu planirani sa 16.000 eura, a ostvareni sa 18.644 eura i veći su za 16% od plana,.

Navedeni troškovi su prije svega rezultat preduzetih aktivnosti u 2016. godini u cilju što bolje pripreme za posjete izuzetno značajnih međunarodnih kontrolnih misija (dva događaja i to: ECAC Security forum (Bezbjednosni forum Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva) u periodu 18 -19. oktobar 2016. godine i posjeta (31.05.2016. godine) izvršnog direktora Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja (EASA).

⁸ Troškovi za traganje i spašavanje ostvareni su u iznosu od 638.000 eura ili 19% ukupnih rashoda i veći su za 25% od planiranih u iznosu od 509.620 eura. Rast ovih troškova je posljedica prije svega opreznosti njihovog planiranja zbog nepotvrđene odluke o usvajanju troškovne baze od strane Eurocontrol-a u momentu izrade finansijskog plana za 2016. godinu i uklapaju se u planiranu troškovnu bazu za ove namjene usvojenu od Eurocontrola.

Grafika 3: Prikaz strukture rashoda ostvarenih u 2016. godini

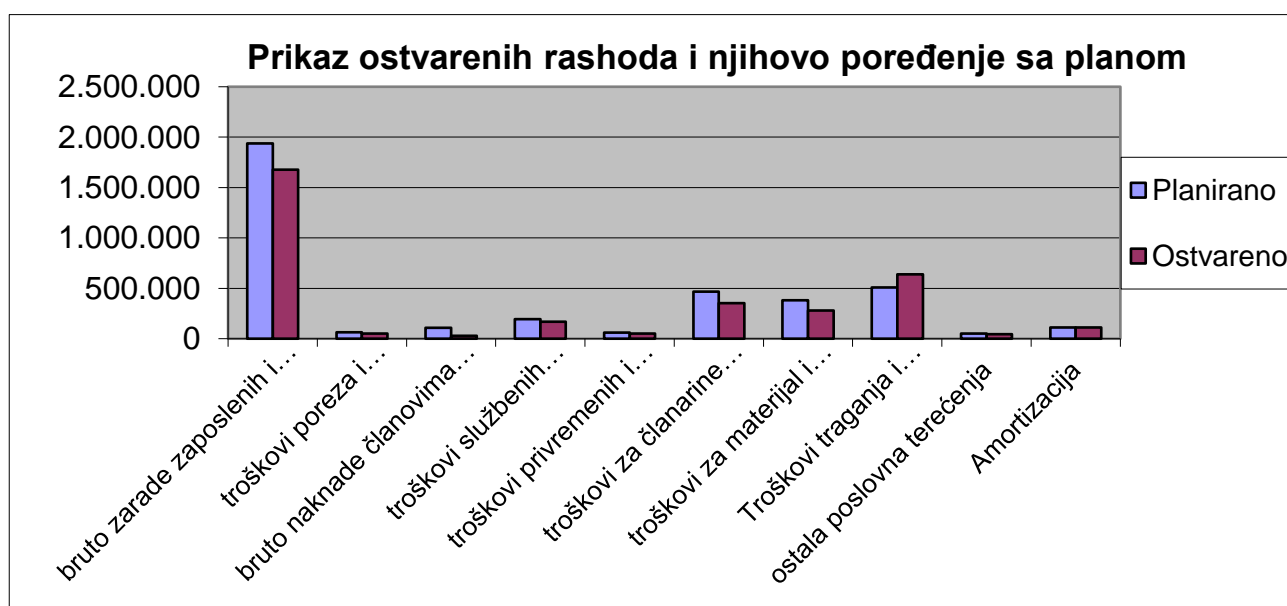

U tabelarnom prikazu dati su ključni pokazatelji poslovanja i njihovo poređenje sa planom:

Tabela 5: Odnos ostvarenih i planiranih rashoda u toku 2016. godine

Vrste rashoda	plan	ostvareno	index
<i>bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja</i>	1.937.700	1.676.423	87
<i>troškovi poreza i doprinosa na teret poslodavca</i>	63.300	50.320	79
<i>bruto naknade članovima Savjeta</i>	107.500	29.492	27
<i>troškovi službenih putovanja (dnevnice, prevoz, smještaj)</i>	194.500	169.524	87
<i>troškovi privremenih i povremenih poslova</i>	60.000	52.182	87
<i>troškovi za članarine međ.org</i>	467.000	353.389	76
<i>troškovi za materijal i usluge</i>	382.000	279.837	73
<i>Troškovi traganja i spašavanja (SAR)</i>	509.620	638.000	125
<i>ostala poslovna terećenja</i>	50.000	45.777	92
<i>Amortizacija</i>	110.000	110.441	100

Grafika 4: Odnos ostvarenih i planiranih rashoda u toku 2016. godine

Bilans stanja na dan 31.12.2016. godine

Tabela 6: Bilans stanja – BS 2016

red. Br.	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
	AKTIVA		
	Stalna imovina	1.304.276	1.377.651
1	Neplaćeni upisani kapital		
2	Nematerijalna imovina	281	374
3	Nekretnine, postrojenja i oprema	1.303.995	1.377.277
4	Stalna imovina namijenjena prodaji		
5	Dugoročna potraživanja		
6	Dugoročni finansijski plasmani		
7	Odloženi porezi		
	Obrtna imovina	4.382.758	3.806.520
8	Zalihe		
9	Potraživanja od kupaca	1.070.187	1.086.555
10	Kratkoročni finansijski plasmani	2.800.000	2.050.000
11	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	418.445	568.157
12	Unaprijed plaćeni troškovi	94.126	101.807
13	Obračunati nenaplaćeni prihodi		
14	Ostala obrtna imovina		
	Ukupna aktiva	5.687.034	5.184.171
	PASIVA		
	Kapital i reserve	5.555.419	5.021.226
15	Državni capital	3.349.692	3.349.692
16	Emisiona premija		
17	Revalorizaciona rezerva		
18	Ostale reserve		
19	Neraspoređeni dobitak	2.205.727	1.671.534
20	Manjinski interes		
	Dugoročne obaveze		
21	Dugoročne obaveze		
22	Odloženi porezi		
23	Dugoročna rezervisanja		
24	Ostale dugoročne obaveze		
25	Odloženi prihodi		
	Kratkoročne obaveze	131.615	162.945
26	Kratkoročne obaveze iz poslovanja	129.476	160.805
27	Kratkočne finansijske obaveze		
28	Tekući dio dugoročnih kredita		
29	Obaveze za poreze	2.139	2.139
30	Obaveze za dividend		
31	Kratkoročna rezervisanja		
32	Obračunate obaveze		
	Ukupna pasiva	5.687.034	5.184.171

Vrijednost **ukupne aktive**, na bazi bilansa stanja na dan 31.12.2016. godine iznosila je 5.687.034 eura, a sastoji se od:

- materijalne i nematerijalne imovine u iznosu od 1.304.276 eura ili 23 % ukupne aktive;
- obrtna imovina u vrijednosti od 4.382.758 eura ili 77 % ukupne aktive i odnosi se na novčana sredstva u iznosu od 3.218.445 eura ili 73 % obrtne imovine Agencije od navedenog iznosa novčanih sredstva 2.800.000 eura, čine sredstva oročena kod više poslovnih banaka.

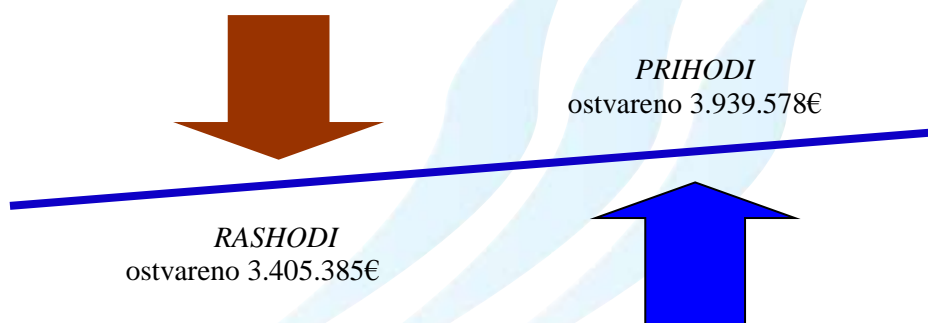
Također, iskazana su i potraživanja u iznosu od 1.070.187 eura, koja se odnose na potraživanja za rutne naknade od Eurocontrol-a za 2016. godinu u iznosu od 465.653 eura i potraživanja za terminalne naknade od SMATSA DOO u iznosu od 586.085 eura.

Vrijednost **ukupne pasive** iznosi 5.687.034 eura. Kapital Agencije je 5.555.419 eura i obuhvata:

- državni kapital u iznosu od 3.349.692 eura;
- neraspoređeni dobitak u iznosu od 2.205.727 eura.

Ukupne obaveze Agencije za 2016. godinu, prema dobavljačima iznose 131.615 eura (obaveze prema dobavljačima to su računi iz decembra 2016. godine koji su plaćeni u januaru 2017. godine i druge obaveze).

Ukupno posmatrano Agencija za civilno vazduhoplovstvo u poslovnoj 2016. godini ostvarila je ukupan prihod u iznosu od 3.939.578 eura, dok su ukupni rashodi iznosili 3.405.385 eura što znači da je ostvarena pozitivna razlika u iznosu od 534.193 eura.

Agencija je ostvarila uštedu jer su rashodi za 12% manji od planiranih, ulažući značajan napor da ne dođe do njihovog prekoračenja, da troškovi budu što manji, što je na kraju dalo i vidljive pozitivne rezultate. Ostvareni višak prihoda nad rashodima u iznosu od 534.193 eura predstavlja značajni iznos sredstava koji ukazuje s jedne strane da je protekla godina u finansijskom smislu, zahvaljujući domaćinski vođenoj poslovnoj politici, izuzetno uspješno završena, a s druge strane da je neophodno formiranje rezervnih sredstava, koje se mogu koristiti za osiguranje prije svega normalnog i nesmetanog rada Agencije, a zatim i za održavanje kontinuiranog nivoa sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja. S tim u vezi Savjet Agencije je donio odluku kojom se ostvareni višak prihoda nad rashodima u iznosu od 534.193 eura prenosi u narednu finansijsku godinu.

Prilikom donošenja ovakve odluke prvenstveno se imalo u vidu da se sredstva dobijena od rutnih naknada ne mogu koristiti za bilo koju drugu svrhu, osim za osiguranje najvišeg nivoa sigurnosti u vazduhoplovstvu (Načela za uspostavljanje troškovne baze za rutne naknade i za obračunavanje unit rate). Po pravilima i standardima Eurocontrola prihodi rutnih naknada ne smiju se koristiti za finansiranje komercijalnih aktivnosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi niti za finansiranje državnog budžeta.

Isto tako, njihova naplata kao osnovnih prihoda Agencije je posebno usporena u prvoj polovini godine, naročito u I kvartalu kada su ti prilivi gotovo neznatni (u posljednjih nekoliko godina prosječno iznose oko 100.000 eura ili 4 % od predviđenih).

Konkretno za period od 01.01.-01.03.2017. godine na ime prihoda od Eurocontrol-a Agenciji je za 2017. godinu uplaćeno 1.200 eura. U odnosu na planirani prihod od Eurocontrol-a od 3.707.700 eura, to čini samo 0.03% od planiranih prihoda. To govori da je prvi kvartal veoma nestabilan sa aspekta ostvarivanja prihoda, a da se normalizacija ove vrste prihoda po pravilu očekuje i ostvaruje tek od

polovine tekuće godine, što je važan razlog za formiranje rezervnih sredstava i prenošenje sredstava u narednu godinu, koja će se koristiti za osiguranje nesmetanog rada Agencije i realizaciju finansijskog plana, a samim tim i za obezbjeđivanje kontinuiranog nivoa bezbjednosti i sigurnosti vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori.

1.3 Finansijski plan za 2017. godinu

Na osnovu planiranih prihoda i rashoda Agencije za 2017. godinu Vlada je usvojila **Finansijski plan za 2017. godinu** na 3. sjednici održanoj 29.11.2016. godine. Finansijskim planom predviđen je ukupan prihod u iznosu od 3.949.700 eura i ukupni rashodi u iznosu od 3.949.700 eura. Planirani prihodi Agencije će se ostvariti kroz izvore finansiranja utvrđene članom 13 stav 1 Zakona o vazdušnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 30/12), kojim je propisano da se sredstva za rad Agencije obezbjeđuju iz:

- 1) naknada za izdavanje licenci, certifikata, uvjerenja, potvrda, dozvola i godišnjih naknada, u skladu sa ovim zakonom
- 2) dijela rutne i terminalne naknade iz člana 112 stav 5 ovog zakona;
- 3) dijela naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju;
- 4) dijela naknade koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku;
- 5) drugih izvora u skladu sa zakonom.

dok su planirani rashod utvrđeni na osnovu ostvarenih rashoda u tekućoj godini kao i realno očekivanih rashoda u 2017. godini. Realno očekivani rashodi su po pojedinim stavkama uvećani u odnosu na prethodnu godinu, zbog planiranog broja novih izvršilaca, kao i povećanog obima zakonskih nadležnosti Agencije:

- 1) Bruto zarade zaposlenih;
- 2) Ostala primanja i naknade;
- 3) Službena putovanja;
- 4) Rashodi za energiju
- 5) Rashodi za materijal i usluge;
- 6) Troškovi održavanja osnovnih sredstava;
- 7) Ostali poslovni rashodi;
- 8) Amortizacija;

1.4 Revizija finansijskih izvještaja Agencije za 2016. godinu

Članom 13 stav 7 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG” broj 30/12) je propisano da svi obračuni prihoda i rashoda Agencije podliježu godišnjoj reviziji od strane nezavisnog ovlaštenog revizora, kojeg imenuje Vlada, u skladu sa zakonom kojim su uređene javne nabavke. Reviziju finansijskih iskaza Agencije za 2016. godinu je izvršila revizorska kuća "EUROREV" DOO Podgorica, izabrana po postupku propisanom Zakonom o javnim nabavkama. Izbor nezavisnog revizora potvrdila je Vlada zaključkom broj 07-1457 od 18. maja 2017. godine.

Revizor je podnio *Izveštaj o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza za 2016. godinu*⁹ i dao mišljenje u kojem je navedeno da „ **finansijski izvještaji istinito i objektivno po svim materijalno značajnim pitanjima prikazuju finansijski položaj Agencije za civilno vazduhoplovstvo, Podgorica na dan 31. decembar 2016. godine, kao i rezultate poslovanja, promjene na neto imovini (kapitalu) i tokove gotovine za godinu koja je završena na taj dan, u skladu sa računovodstvenim standardima i propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori** ”.

⁹ Izveštaj revizora je sastavni dio ovog izvještaja

Zaključci:

1. Agencija za civilno vazduhoplovstvo je ostvarila izuzetno pozitivan finansijski rezultat u 2016. godini u iznosu od 534.193 eura, ostvarivši značajne uštede u rashodima. Na taj način ova sredstva (višak prihoda nad rashodima) će biti upotrijebljena za dalje unapređenje rada Agencije i sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori.
Navedene finansijske rezultate prate i veoma dobri rezultati rada Agencije za civilno vazduhoplovstvo navedeni u Izvještaju o radu, koji su doprinijeli povećanju stepena sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori, što je prepoznato od strane Evropske unije i međunarodnih vazduhoplovnih organizacija.
2. Finansijski izvještaj Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2016. godinu prikazuje realno i objektivno finansijsko stanje i rezultate poslovanja i zasnovan je na finansijskim iskazima koji su urađeni u skladu sa računovodstvenim standardima i važećim propisima, što je potvrđeno i u mišljenju nezavisnog revizora.
3. Imajući u vidu specifičnost i jedinstvenost u finansiranju Agencije, nužno je da svi nadležni organi vode računa o održavanju finansijske stabilnosti Agencije, čime će se omogućiti zadržavanje postojećeg i zapošljavanje novog stručnog kadra iz oblasti vazduhoplovstva, što je od bitnog uticaja na sigurnost i bezbjednost vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori. U tom smislu potpuno su adekvatna i veoma važna postojeća zakonska rješenja o finansiranju Agencije, kao i zakonska rješenja kojima se Agencija izuzima iz mjere ograničenja zarada u javnom sektoru. Takođe, sredstva koja se prihoduju iz međunarodnih izvora moraju se koristiti u skladu sa važećim pravilima Eurocontrola.
4. U cilju jačanja finansijske stabilnosti i finansijske nezavisnosti Agencije neophodno je da nadležno ministarstvo usvoji odgovarajuće akte o finansiranju Agencije, u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju.

1. Odluka Savjeta o utvrđivanju predloga Finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2016. godinu sa Izvještajem nezavisnog revizora o izvršenoj revizije finansijskih iskaza za 2016. godinu.
2. Izvještaj nezavisnog revizora za 2016. godinu.

